

สรุป ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ความหมายของระบบบัญชีเพื่อการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

(Accounting Information System: AIS)

การให้คำจำกัดความของระบบการบัญชีเพื่อการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือ AIS นั้นในหนังสือเกี่ยวกับระบบการบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ (Accounting Information System ต่าง ๆ ได้กล่าวไว้ในหลายลักษณะดังนี้

RAHMAN และ HALLAOAY (1987) ได้กล่าวถึงความหมายของ Accounting Information System ว่าหมายถึง ระบบที่มีความเกี่ยวข้องกับ คน ข้อมูล (Data) โปรแกรม (Software) และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ต่าง ๆ (Hardware) เพื่อที่จะนำเสนอข้อมูลสารสนเทศต่อผู้ใช้ทั้งภายนอกและภายในองค์กรอย่างทันต่อเหตุการณ์ (Timely) และเป็นข้อมูลสารสนเทศที่มีความถูกต้อง (Accurate) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและมีผลกับกิจกรรมทางการเงินขององค์กร (Relevant) เพื่อให้องค์กรได้นำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

GELINES, ORAM และ WIGGIN (1990) ได้กล่าวถึงความหมายของ Accounting Information System ว่าหมายถึง ระบบประกอบที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในระบบการบริหารงาน (MIS) เป็นระบบที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงิน (Financial Transaction) เพื่อที่จะนำไปทำการประมวลผลและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นรายงานทางการเงินต่าง ๆ

WILKINSON (1986) ได้กล่าวถึงความหมายของ Accounting Information System ว่าหมายถึง รูปแบบของระบบที่อธิบายถึงข้อมูลเบื้องต้น จุดมุ่งหมายที่ต้องการขั้นตอนในการทำงาน งานที่เกี่ยวข้อง ผู้ใช้ข้อมูลและทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งเป็นการเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานการบัญชี ที่เป็นส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบงานทั้งหมดในองค์กร เพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดเตรียมเป็นข้อสนเทศเพื่อนำเสนอให้กับผู้ใช้

จากที่กล่าวมาในเบื้องต้นผู้เขียนหนังสือทางด้าน Accounting Information System ได้พยายามที่จะอธิบายถึงความหมายไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสรุปประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาเป็นส่วนประกอบของระบบบัญชีเพื่อการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังต่อไปนี้

ส่วนประกอบของระบบบัญชีเพื่อการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

1. เป้าหมายของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์

คือการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศให้กับผู้ใช้ที่จะต้องมีลักษณะของข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ มีความถูกต้อง และมีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ใช้ต้องการ

2. ส่วนประกอบที่ทำให้เกิดระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ (Components) ที่สำคัญคือ

2.1 คน ในที่นี้ หมายถึงพนักงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานในระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ทั้งหมด เช่น นักบัญชี เจ้าหน้าที่การบัญชี นักวิเคราะห์ระบบงาน โปรแกรมเมอร์ พนักงานผู้นำข้อมูลเข้า และผู้ใช้ข้อมูล ซึ่งถ้าขาดบุคคลเหล่านี้การทำงานจะเกิดขึ้นไม่ได้ เพราะถ้าคนไม่เปิดเครื่องไม่สั่งงานให้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์คงทำงานเองไม่ได้

2.2 ข้อมูล หมายถึง ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะนำเข้าไปประมวลผลที่นำมาออกเป็นรายงานข้อมูลสารสนเทศที่ผู้ใช้ต้องการ

2.3 โปรแกรม หมายถึง โปรแกรมที่จะนำมาใช้ประมวลผลข้อมูลเบื้องต้น

2.4 เครื่องคอมพิวเตอร์

ส่วนประกอบทั้ง 4 เป็นส่วนประกอบที่สำคัญซึ่งไม่สามารถขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ การทำงานจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับการทำงานที่ส่วนประกอบทั้ง 4 ว่าจะมีประสิทธิภาพและประสานงานกันได้อย่างสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด

3. ขอบเขตการใช้ระบบ (Hierarchy of System)

การนำระบบบัญชีคอมพิวเตอร์มาใช้ต้องมีการกำหนดระบบให้มีขอบเขตของการใช้ของผู้ใช้ที่แตกต่างกัน การเข้าถึงข้อมูลย่อมแตกต่างกัน รวมถึงรายงานที่ให้กับผู้ใช้ เช่น ผู้จัดการย่อมได้รับข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งบริษัท ซึ่งมากกว่าหัวหน้างานซึ่งควรทราบเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเท่านั้น

4. การนำระบบบัญชีคอมพิวเตอร์มาใช้ต้องมีการประสานงานสอดคล้องกันทั้งองค์การ

การสร้างระบบงานที่มีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงต้นทุนที่เกี่ยวข้องซึ่ง เป็นต้นทุนที่จะทำให้เกิดข้อมูลมานั้น ควรเป็นต้นทุนที่สมเหตุผล ระบบที่ดีต้องสามารถช่วยย่นให้คนทำงานกับเครื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ไม่ใช้เพอร์นิเจอร์สำหรับหน่วยงานต้องสามารถนำมาใช้สนับสนุนการทำงานของแต่ละหน่วยงานในองค์กรได้อย่างครบถ้วนและรวดเร็ว

5. ระบบที่นำมาใช้ต้องเป็นที่ยอมรับและเห็นชอบจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามีส่วนร่วมในการออกแบบระบบการปฏิบัติงาน เพื่อให้เขายอมรับระบบงานนั้น และใช้ระบบนั้นอย่างเข้าใจและมีประสิทธิภาพ

6. ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม

โดยต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ได้แก่ ลักษณะและโครงสร้างขององค์กร พนักงานเจ้าหน้าที่ในองค์กร ฯลฯ ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ได้แก่ มาตรฐานการบัญชีต่าง ๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี ระเบียบต่าง ๆ กฎระเบียบทางด้านภาษี ฯลฯ

ระบบบัญชีที่ประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ดีควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- ช่วยในการปิดบัญชีให้สามารถทำได้เร็วขึ้น รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำรายงานทางการเงินต่าง ๆ ในช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น ทุกเดือน ไตรมาส ครึ่งปี หรือเมื่อผู้ใช้ต้องการ

- เพิ่มความรวดเร็วและความถูกต้องแน่นอนของรายงานที่ให้กับผู้จัดการ และผู้
ใช้รวมถึงรายงานมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มขึ้นมากกว่าระบบมือ

- การบันทึกข้อมูลทำได้รวดเร็ว มีรายงานที่สามารถตรวจสอบได้

- โครงสร้างทางการบัญชี รหัสบัญชี สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ตามความเหมาะสมโดยไม่มีข้อจำกัด

- การตรวจสอบข้อมูลสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและทำได้ง่ายสม่ำเสมอ

- การควบคุมยอดรวมของแต่ละบัญชีและการควบคุมยอดดุลของบัญชีทำอย่างตลอดเวลา

- การจัดสรรค่าใช้จ่ายสามารถทำได้ถูกต้องและรวดเร็ว (Allocation)

- สามารถจัดเรียงข้อมูล (Sort) ที่มีอยู่ในรูปแบบรายงานต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้บริหาร
- สามารถจัดทำงบประมาณทำได้รวดเร็วสามารถดึงข้อมูลมาเปรียบเทียบเปรียบเทียบ เพื่อจัดทำงบประมาณอย่างถูกต้องครบถ้วน
- สามารถจัดเสนอข้อมูลเชิงสถิติเพื่อใช้ในการจัดการ

ปัญหาเกี่ยวกับระบบบัญชีของสถาบันวิทยบริการในปัจจุบัน

เนื่องจากระบบบัญชีของสถาบันเป็นระบบที่จัดทำตามระเบียบของราชการ ซึ่งเน้นที่จะควบคุมทางการเงินให้ เป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับ จึงไม่เอื้ออำนวยในการทำให้ข้อมูลในการบริหารงาน โดยระบบบัญชีของสถาบันมีลักษณะ ดังนี้

ระบบบัญชีของสถาบันวิทยบริการในปัจจุบัน

เป็นระบบการบันทึกบัญชีในรูปแบบเงินกองทุน(Fund Accounting)โดยใช้เกณฑ์เงินสด(Cash Basis) ซึ่งลักษณะการบันทึกบัญชีเฉพาะของสถาบัน ดังนี้

1. วิธีการบันทึกบัญชี

ทำการบันทึกรายรับและรายจ่าย เมื่อมีการรับและจ่ายตัวเงินสดจริงเท่านั้น

2. บัญชีเจ้าหนี้และบัญชีลูกหนี้

ในการบันทึกบัญชีจะไม่มีบัญชีเจ้าหนี้และบัญชีลูกหนี้ เพราะไม่มีการบันทึกเจ้าหนี้ เมื่อมีการรับของหรือลูกหนี้ เมื่อมีการส่งของเหมือนเกณฑ์เงินคงค้าง แต่จะรอบันทึกเป็นรายได้ เมื่อลูกค้านำเงินมาชำระหรือค่าใช้จ่ายเมื่อจ่ายเงินสดแล้วเท่านั้น

3. บัญชีสินทรัพย์

การบันทึกการซื้อสินทรัพย์ในการบันทึกบัญชีแบบเกณฑ์เงินสดของสถาบันวิทยบริการ นั้นถือว่า เงินที่ใช้ในการซื้อสินทรัพย์นั้นเป็นค่าใช้จ่าย จึงไม่มีบัญชีสินทรัพย์

4. บัญชีค่าเสื่อมราคา

เนื่องจากตามเกณฑ์เงินสดไม่มีการบันทึกสินทรัพย์ จึงไม่มีการบันทึกค่าเสื่อมราคา

5. ไม่มีการแบ่งแยกบัญชีค่าใช้จ่ายซึ่งเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายที่ใช้ใน

การค้าดำเนินงาน

จากการที่สถาบันต้องจัดทำบัญชีในเกณฑ์เงินสดที่แยกบัญชีตามหมวด และประเภทงบประมาณ จึงไม่มีการบันทึกเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต และต้นทุนในการค้าดำเนินงาน ซึ่งถ้าต้อง

การข้อมูลนี้จะต้องทำการเก็บข้อมูลแยกต่างหากจากระบบบัญชีปัจจุบันซึ่งมีความยุ่งยากกว่า และเป็นการบันทึกข้อมูลซ้ำซ้อน

6. รายการเงิน

งบการเงินที่ได้จากการบันทึกตามเกณฑ์เงินสดเป็นรายงานการเงินที่แสดงถึงสถานะการใช้จ่ายเงินสดเท่านั้น ไม่ได้ให้ข้อมูลฐานะทางการเงิน ภาระหนี้สิน หรือ สิทธิในการรับเงิน ทำให้ผู้บริหารไม่เห็นถึงฐานะทางการเงินที่แท้จริงของสถาบัน

7. หน่วยบัญชีทำการบันทึก

ปัจจุบันสถาบันบันทึกบัญชีเฉพาะเงินในส่วนงบประมาณของสถาบันเท่านั้น (เงินทุนสถาบัน) ส่วนเงินงบประมาณอื่นที่นำมาใช้ในสถาบัน เช่น เงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินงบประมาณผลประโยชน์ ฯลฯ สถาบันไม่ทำการบันทึกบัญชีไว้เลยจะบันทึกข้อมูลเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณเท่านั้น

ทำให้ข้อมูลการเงิน รายได้และรายจ่ายที่มีการบันทึกไว้เป็นข้อมูลการเงินเฉพาะของเงินทุนสถาบัน ข้อมูลทางการเงินของเงินงบประมาณอื่น ๆ จะไม่มีการบันทึกไว้ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารไม่ทราบถึงรายจ่ายทั้งหมดของสถาบันไม่ว่าจะจ่ายด้วยงบประมาณใดก็ตาม ทำให้ยากต่อการควบคุมการใช้จ่ายเงินของสถาบัน

นอกจากนี้จากการที่นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการให้บริการในส่วนหน้า ได้แก่ การให้บริการในหอสมุดกลาง ศูนย์โสตทัศนศึกษากลาง และศูนย์เอกสารประเทศไทย ดังนั้นผู้บริหารจึงมีนโยบายที่จะนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานส่วนหลังซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนการทำงานในส่วนหน้า เพื่อให้ระบบงานของสถาบันทั้งองค์กรมีความสอดคล้องในการทำงาน

ดังนั้นปัญหาของระบบบัญชีในรูปแบบของบัญชีกองทุนโดยเกณฑ์เงินสดนั้น คือ ระบบไม่ให้ข้อมูลในการบริหารงาน และผู้บริหารต้องการให้นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชี

แนวทางในการแก้ปัญหา

แนวทางในการแก้ปัญหาที่เสนอในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือการนำการบันทึกบัญชีในรูปแบบบัญชีกองทุน (Fund Account) โดยเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) ที่การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้โดยเป็นการบันทึกบัญชีเพิ่มเติมควบคู่กับการบันทึกบัญชีแบบเดิม การที่ไม่เปลี่ยนแปลงระบบบัญชีเดิม เนื่องจากระเบียบของทางราชการกำหนดไว้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลง

แปลงได้ นอกจากนี้ยังทำให้การบันทึกบัญชีสำหรับทุกแหล่งเงินงบประมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลการเงินให้ครบถ้วน

การบันทึกบัญชีเพิ่มเติมตามระบบที่เสนอนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่ เป็นพื้นฐานในการที่จัดใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานและการบริหารงานของผู้บริหาร

การเปลี่ยนแปลง เมื่อนาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้แทนระบบที่จัดทำด้วยมือ

1. ลดขั้นตอนในการบันทึกบัญชี โดยพนักงานบัญชีไม่ต้องทำการบันทึกบัญชีด้วยมือ แต่เครื่องคอมพิวเตอร์จะทำการบันทึกรายการบัญชีให้แทน แต่หากมีการควบคุมการบันทึกที่ไม่เพียงพอ อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดได้

2. ไม่มีการบันทึกรายการบัญชีลงในสมุดบัญชีประเภทต่าง ๆ แต่จะนำข้อมูลรายการบัญชีไปบันทึกลงในสื่อบันทึกข้อมูลคอมพิวเตอร์ประเภทต่าง ๆ แทนได้แก่ แผ่นจานแม่เหล็ก ฯลฯ

3. การประมวลผลข้อมูลสามารถทำได้ง่ายไม่ต้องจัดทำด้วยมือและสามารถแสดงผลให้เห็นได้รวดเร็ว โดยการถ่ายทอดข้อมูลผ่านเครื่องมือประเภทต่าง ๆ ไปยังสื่อที่แสดงผลข้อมูลให้เห็น เช่น ทางจอภาพ ทางรายงานที่พิมพ์จากเครื่องพิมพ์ เป็นต้น

4. สถาบันควรมีหน่วยงานเพิ่มขึ้น คือ ฝ่ายประมวลผลที่เป็นหน่วยงานกลางที่ควบคุมทางด้าน การประมวลผล การจัดเก็บ การรับ-ส่งและการตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการควบคุมภายในในระบบงานต่าง ๆ

5. สถาบันควรมีการจัดแบ่งงาน และการมอบหมายหน้าที่งานให้กับพนักงานใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้

6. การทำลายข้อมูลทำได้ง่ายและรวดเร็วกว่าข้อมูลในระบบมือ จึงควรมีมาตรการในการป้องกันข้อมูลให้รัดกุม

7. ความถูกต้องในการบันทึกรายการบัญชีในระบบมืออาจก่อให้เกิดความผิดพลาดได้ง่ายกว่าระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้โปรแกรมในการประมวลผลซึ่งมีความแน่นอน แม่นยำ และสม่ำเสมอ แต่อย่างไรก็ตามการนาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้จะต้องมีระบบการควบคุมภายในที่รัดกุมด้วย

ระบบบัญชีที่ประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ของสถาบันวิทยบริการที่นำเสนอ

เมื่อนำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการทำงานด้านการเงินและการบัญชีนั้น สามารถแบ่งการควบคุมเป็น 2 ระบบใหญ่ คือ

1. ระบบการควบคุมงบประมาณ

โดยเป็นระบบที่ควบคุมเกี่ยวกับการใช้จ่ายและจัดทำรายงานซึ่งเกี่ยวข้องกับงบประมาณทางราชการ

2. ระบบควบคุมทางด้านการบัญชี

โดยเป็นระบบการบันทึกบัญชีตามหลักเงินคงค้างและระบบเงินสดพร้อม ๆ กัน ซึ่งระบบการบัญชีนั้นสามารถแบ่งเป็นระบบการควบคุมย่อยได้ 7 ระบบการควบคุม ดังนี้

- 2.1 ระบบการควบคุมจัดซื้อ
- 2.2 ระบบการควบคุมพัสดุ
- 2.3 ระบบการควบคุมสินทรัพย์ถาวร
- 2.4 ระบบการควบคุมเงินเดือนและค่าแรง
- 2.5 ระบบการควบคุมการให้บริการ
- 2.6 ระบบการควบคุมเงินสด
- 2.7 ระบบการควบคุมการบันทึกบัญชีแยกประเภททั่วไป

จากการที่มีการบันทึกบัญชีทั้งในระบบการบันทึกบัญชีด้วยเกณฑ์เงินสดและเกณฑ์เงินคงค้าง แต่ระบบที่นำเสนอจะใช้วิธีการบันทึกบัญชีด้วยเกณฑ์เงินคงค้างเป็นหลัก ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงขั้นตอนการบันทึกบัญชีอย่างมาก ถึงแม้ว่าจะมีระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการบันทึกรายการบัญชีโดยอัตโนมัติ แต่นักบัญชียังคงต้องทำการตรวจสอบรายการที่ทำการบันทึกบัญชีให้ครบถ้วนทุกครั้ง ควรมีการจัดทำคู่มือการบันทึกบัญชีสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำระบบบัญชีในรูปแบบบัญชีกองทุนโดยเกณฑ์คงค้างที่ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่นำเสนอ มีดังนี้

- เมื่อมีรายการค้าเกิดขึ้นไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับเงินสดหรือไม่เกี่ยวข้องกับเงินสด จะมีการบันทึกรายการค้าขึ้นทุกครั้ง ทำให้ข้อมูลทางการบัญชีที่มีอยู่บอกถึงสถานะขององค์กรที่

ใกล้เคียงกับความเป็นจริงได้ตลอดเวลา

- ข้อมูลบัญชีจะแสดงรายได้และรายจ่ายตามเวลาที่เกิดขึ้นจริง (Matching) ทำให้สามารถแสดงผลการดำเนินงานขององค์กรได้ถูกต้องมากขึ้น
- การบันทึกบัญชีด้วยวิธีนี้มีการบันทึกรายการเกี่ยวกับเจ้าหนี้และลูกหนี้ ซึ่งเป็นรายการที่สำคัญ แสดงถึงสิทธิที่องค์กรจะได้รับเงิน และภาระที่จะต้องจ่ายเงินในอนาคต
- รายงานทางการเงินที่ได้จากการบันทึกบัญชีด้วยเกณฑ์นี้เป็นรายงานที่แสดงสถานะและผลการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกันความเป็นจริงมากกว่ารายงานจากเกณฑ์เงินสด แต่อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงข้อจำกัดและข้อสมมุติฐานในการบันทึกบัญชี เช่น ค่าเสื่อมราคาซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายนั้นไม่ได้มีการจ่ายเงินออกไปจริง ๆ แต่เป็นการกันเงินตามข้อสมมุติฐานทางการเงินบัญชี เพื่อให้มีการแสดงต้นทุนจากการใช้ทรัพย์สินและโดยลักษณะที่แท้จริงของสินทรัพย์ต้องมีการเสื่อมค่าตามการนำไปใช้ไป เป็นต้น

ส่วนการบันทึกบัญชีด้วยเกณฑ์เงินสดที่กระทำควบคู่กันไปโดยโปรแกรมจะทำการบันทึกให้โดยอัตโนมัติเมื่อมีการรับหรือจ่ายเงินสดแล้วเท่านั้น แต่ยังคงต้องมีการตรวจสอบการบันทึกในระบบนี้ด้วยเช่นกัน รายงานการเงินที่ได้จะการบันทึกด้วยเกณฑ์นี้จะแสดงเฉพาะการเคลื่อนไหวของเงินสดและรายรับรายจ่ายเท่าที่จ่ายเงินไปแล้วเท่านั้นซึ่งไม่ครบถ้วนตามรายการที่เกิดขึ้นจริง ทำให้ไม่ทำให้ข้อมูลที่ตอบสนองทางด้านการบริหารงาน แต่ยังคงต้องจัดทำเนื่องจากเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

โดยงานทั้ง 2 ระบบที่กล่าวมาคือ ระบบการควบคุมงบประมาณ และระบบการควบคุมบัญชี นั้นต้องมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะทางด้านรายจ่าย (งบประมาณรายจ่าย) โดยในระบบการควบคุมบัญชีเมื่อมีการบันทึกบัญชีรายจ่ายและทำการจ่ายเงินรายจ่ายไปแล้ว จะต้องส่งข้อมูลให้ระบบควบคุมงานงบประมาณทำการตัดงบประมาณที่ใช้จ่ายไป เพื่อให้แสดงยอดงบประมาณที่คงเหลืออยู่ ซึ่งการดำเนินการดังนี้เป็นดำเนินการเพื่อควบคุมทางด้านรายจ่ายวิธีหนึ่ง และเป็นดำเนินการตามระเบียบที่ราชการกำหนดด้วย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากสถาบันวิทยบริการเป็นหน่วยงานของทางราชการ ซึ่งต้องจัดทำบัญชีในระบบเงินสดแต่กลับนำระบบการบันทึกบัญชีด้วยเกณฑ์เงินสดค้างมาใช้เพิ่มเติมพร้อม ๆ กันโดยนำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการบันทึกบัญชี เพื่อให้มีความสะดวกมากขึ้น แต่ก็ยังอาจเกิด

ปัญหาในการปฏิบัติงานในรูปแบบใหม่ ซึ่งเสนอแนะให้มีการควบคุมและงการแก้ปัญหา ดังนี้

1. บุคลากรของสถาบัน

นักบัญชีที่ทำการบันทึกบัญชีอาจเกิดความสับสนในการทำงาน เพราะต้องเปลี่ยนวิธีการบันทึกบัญชีจากระบบเกณฑ์เงินสดเป็นระบบเกณฑ์เงินคงค้างซึ่งนักบัญชีของสถาบันอาจไม่ยอมรับระบบเกณฑ์เงินคงค้างเพราะถือว่าไม่เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ และเป็นการเพิ่มภาระการทำงานให้กับเขา ดังนั้นผู้บริหารควรอธิบายให้นักบัญชีทราบถึงประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับจากการนำระบบเงินคงค้างมาใช้

นอกจากนี้ควรมีการอบรมพนักงานของสถาบัน ให้มีความรู้เกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ที่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอำนาจหน้าที่ของพนักงานในสถาบัน เพื่อก่อให้เกิดการควบคุมภายในที่ดี จึงเป็นผลให้พนักงานบางคนได้รับประโยชน์พนักงานบางคนเสียประโยชน์ซึ่งพนักงานบางคนไม่พอใจในการจัดแบ่งหน้าที่นั้นได้ ทำให้มีผลกระทบต่อการงานและการดำเนินการตามระบบที่จัดทำขึ้น เป็นผลให้ระบบไม่ประสบความสำเร็จในการใช้และไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ

ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมายและนโยบายในการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ให้พนักงานทราบ และเร่งรัดให้พนักงานปฏิบัติตามนโยบายที่วางไว้

2. การคำนวณต้นทุน

เมื่อระบบการบันทึกบัญชีด้วยเกณฑ์เงินคงค้างมาใช้ โดยเฉพาะการคิดต้นทุนของการผลิตสื่อการสอน ซึ่งไม่เคยมีการคำนวณมาก่อนและนโยบายการคำนวณต้นทุนนี้เป็นการคำนวณโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานต้นทุน (Standard Cost) ซึ่งราคาต้นทุนมาตรฐานนี้ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง โดยเขาอาจให้ราคามาตรฐานที่เข้าข้างตนเองทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ (Bias) ซึ่งจะ ทำให้แสดงผลการดำเนินงานของหน่วยงานของเขาดี แต่ข้อมูลอาจผิดพลาด

ดังนั้นผู้บริหารควรพิจารณาถึงมาตรฐานนี้เสมอว่าเหมาะสม และใกล้เคียงความจริงมาน้อยเพียงใด และพยายามให้ปรับปรุงมาตรฐานการคำนวณต้นทุนให้ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด

3. ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูล

ได้แก่ การบกพร่องที่ทำให้ข้อมูลสูญหาย หรือการบันทึกข้อมูลผิดพลาด

ดังนั้นต้องมีการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลอย่างเคร่งครัด ผู้ที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลไม่สามารถบันทึกข้อมูลได้ การแก้ไขข้อมูลต้องได้รับอนุมัติ รหัสของการเข้าสู่ข้อมูลของพนักงานแต่ละคนควรเก็บไว้เป็นความลับไม่ให้ผู้อื่นนำไปใช้ได้ นอกจากนี้ต้องมีการสำรองข้อมูลไว้เพื่อใช้ในยามที่เกิดข้อบกพร่องที่ทำให้ข้อมูลสูญหาย

4. ปัญหาเกี่ยวกับระบบเครื่องมือและเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์

ต้องมีการบำรุงรักษาให้สามารถใช้งานการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ควร
มีเครื่องสำรองเมื่อเครื่องใดเครื่องหนึ่งเสีย

5. รายงานทางการเงิน

เนื่องจากการจัดทำรายงานจะมีรายงานทั้งที่ใช้เกณฑ์เงินสด และเกณฑ์
เงินคงค้าง ดังนั้นผู้ใช้รายงานต้องมีความรู้ความเข้าใจในข้อมูลตามรายงานนั้น ๆ และ
ทราบว่ารายงานนั้นเป็นรายงานจากการบันทึกด้วยเกณฑ์ใด เพื่อป้องกันความเข้าใจที่ผิดพลาด
หรือคลาดเคลื่อนไปจากข้อมูลจริง ซึ่งอาจมีผลทำให้ผู้ใช้ข้อมูลตัดสินใจผิดพลาดได้